

Samhällsplanering och hållbar utveckling

Kunskapsveckan
31 oktober 2023

Örjan Pettersson
Institutionen för geografi
Umeå universitet

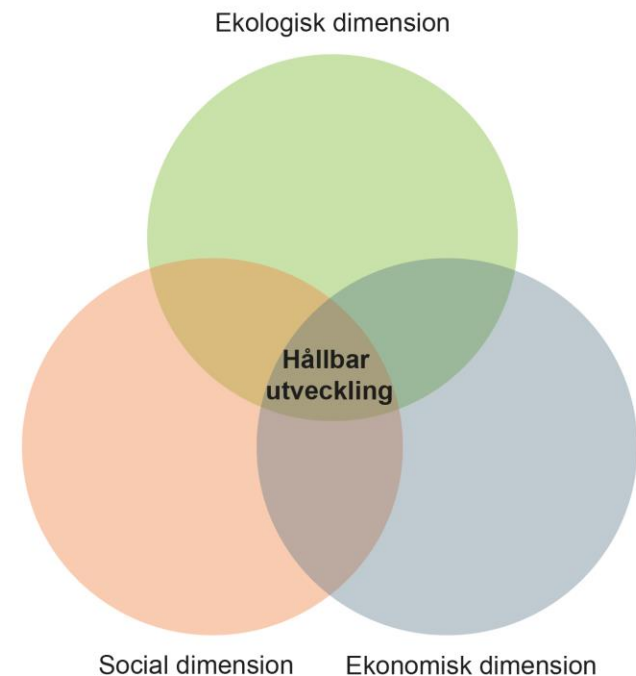

Samhällsplanering

- Ett brett begrepp & många varianter
- Ex. **fysisk planering** i kommuner, t ex markanvändning, bostäder, infrastruktur, bevarande/skyddade områden etc
- Tillämpad geografi (och statsvetenskap, ekonomi, sociologi....)
- Människa ↔ omgivning
- Platsens förutsättningar och bidra till hållbar utveckling, t ex Agenda 2030 och de nationella miljökvalitetsmålen
- Att följa, delta i och påverka samhällsutvecklingen
- Barn/ungdomar och skola
- Exempel från Umeå kommun + diskussion

Plan- och bygglagen (PBL) 2010:900

1 § I denna lag finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

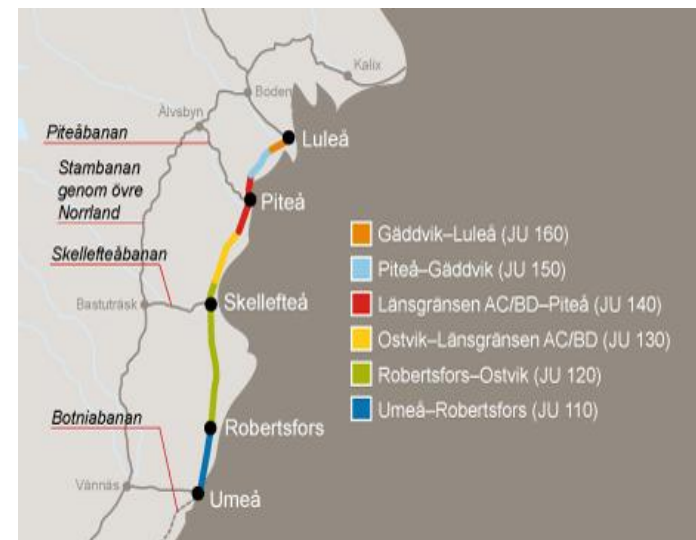

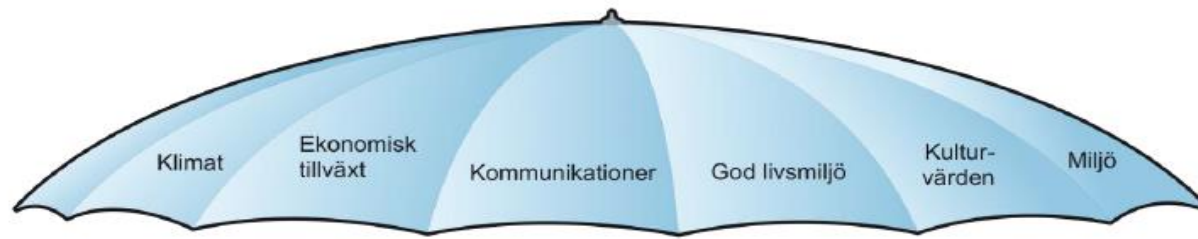
Hållbar utveckling Agenda 2030

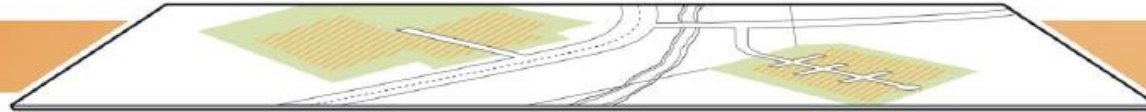
Planeringsfrågor i debatten

- Hållbar utveckling
- Klimatfrågan
- Bevara vs exploatera
- Vindkraft och utvinning
- Strandskydd
- Infrastruktur
- Förtätning av städer
- Boendesegregation
- Demokrati/medborgarinflytande

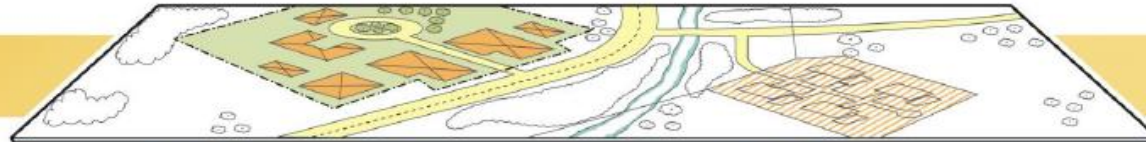

Kommunens avsikt om allmänna intressen

Översiktsplan

Allmänna och enskilda intressen

Detaljplan
Områdesbestämmelser

Allmänna och enskilda intressen
Krav på byggnadsverk

Plangenomförande
Lov och förhandsbesked

Krav på tekniska egenskaper

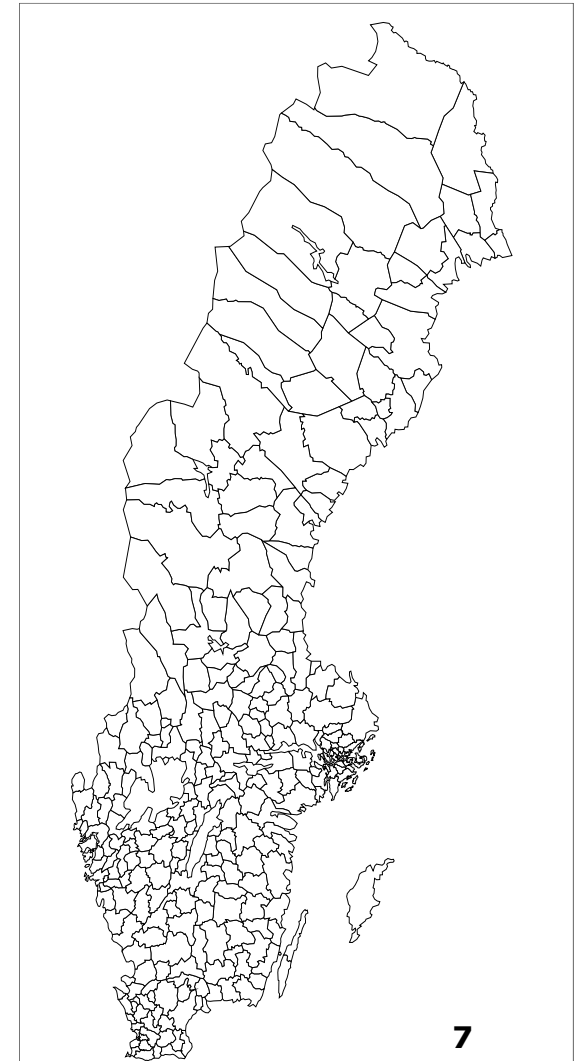
Byggande

Ombyggnad mm.
Förvaltning
Tillsyn

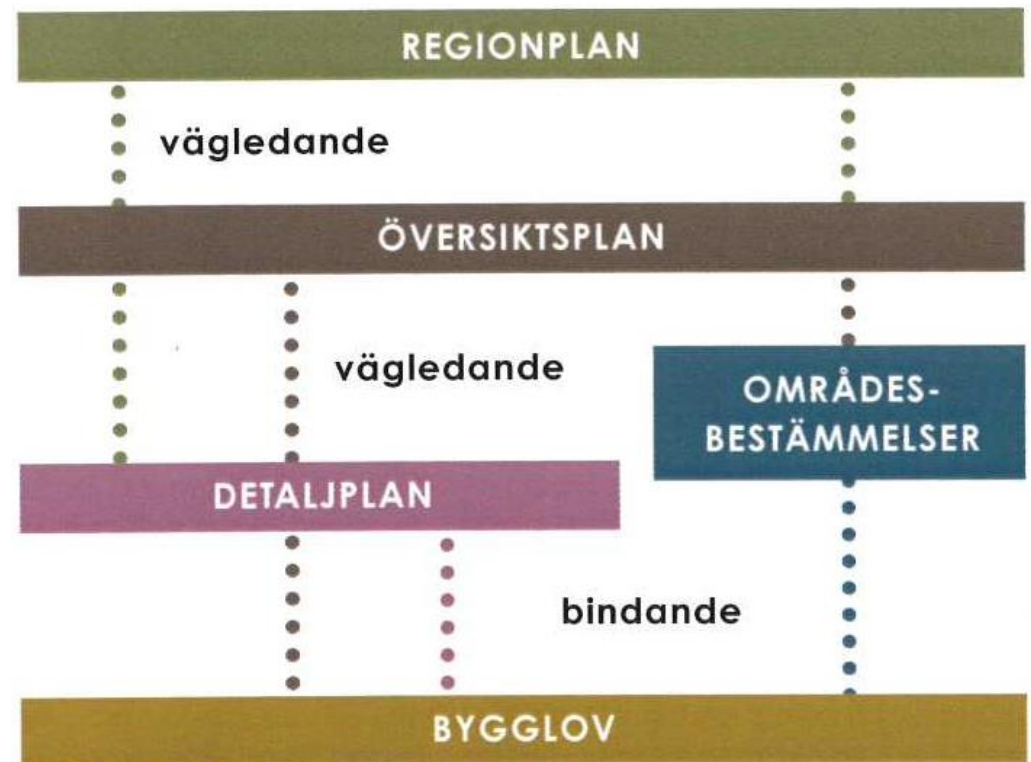
Fysisk planering i Sverige

- Kommunerna (290 st) har huvudansvaret för fysisk planering
- Stor variation; ytstorlek, befolkning, skattekraft, naturtillgångar, klimat...
- Stat/länsstyrelse; riksintressen, tillsyn, samordning mellan sektorer mm
- Regional nivå saknas i stort sett, dock hanteras ofta frågor om ekonomisk tillväxt, sjukvård, transportinfrastruktur mm på denna nivå

Plansystem/-instrument i Sverige

- Regionplaner
- Översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner/tematiska tillägg
- Detaljplaner och områdesbestämmelser
- 10 feb 2022 även statliga havsplaner (enl EU-dir.)

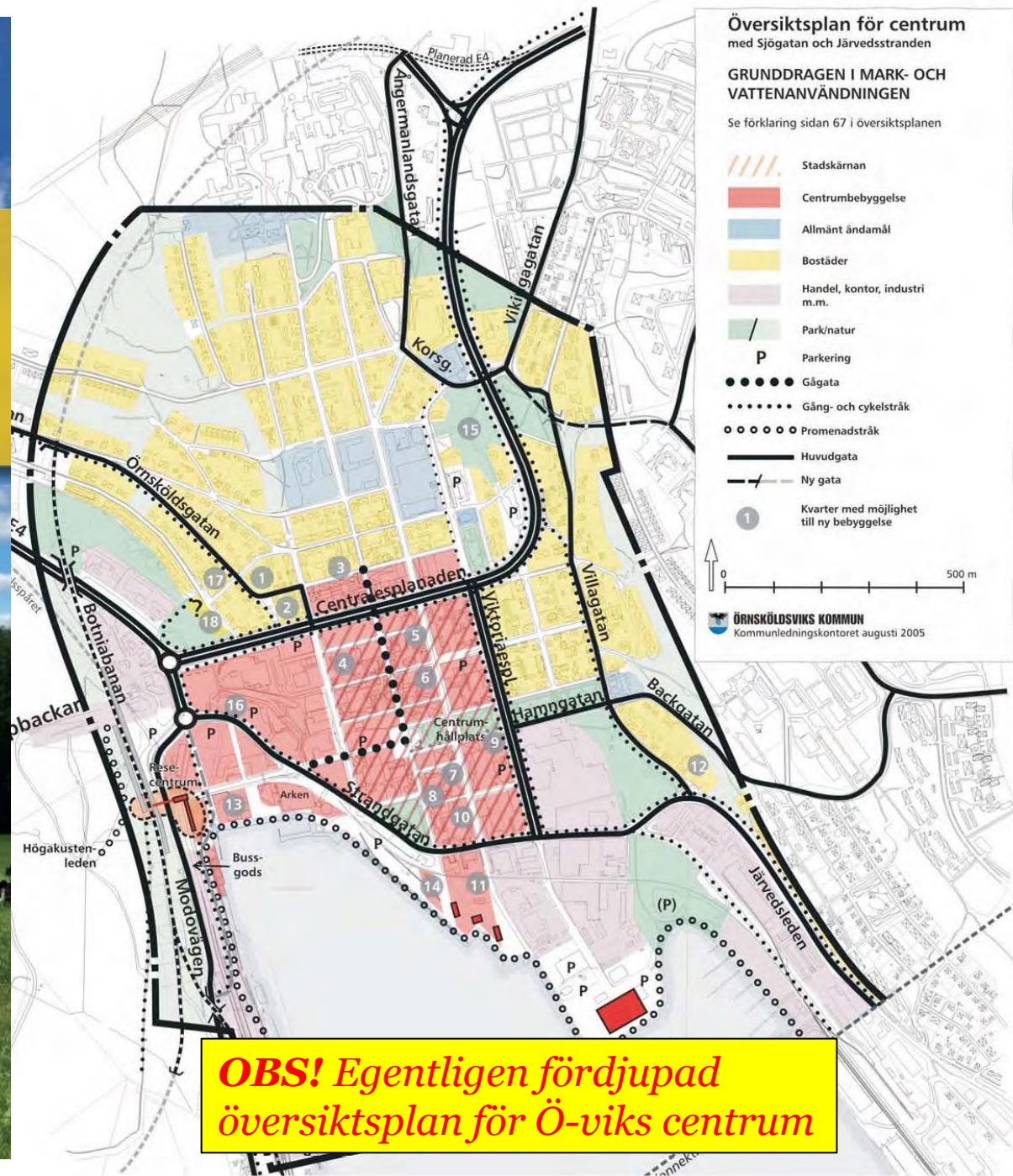
ÖVERSIKTSPLAN

Robertsfors kommun

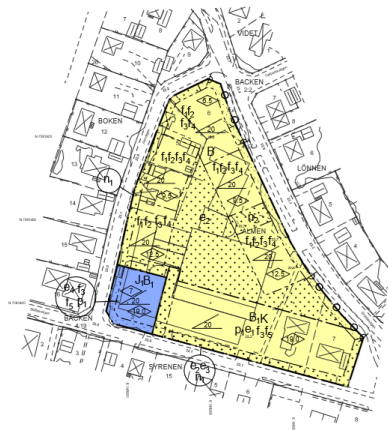
2019-06-17 Antagandehandling

ROBERTSFORS
KOMMUN

DP Almen 2 m fl (Grisbacka, Umeå)

PLANBESTÄMMELSER
 Planens syfte är att säkerställa en god miljö och en god kvalitet i bostadsområdet. För detta gäller bestämmelser om planens innehåll, utformning och utvärdering. För detta gäller bestämmelser om planens innehåll, utformning och utvärdering.

GRÄNSBETECKNINGAR
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Reglering av markens betäckning
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Utformning
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Floering
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Eggnadsbänk
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Markens anordning
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Utövr
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Administrativa bestämmelser
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Resultat
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Översikt
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Översikt
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Översikt
 Planens innehåll, utformning och utvärdering.

Plankarta
 Skala 1:1000 (A2)

Plankarta
 Skala 1:1000 (A2)

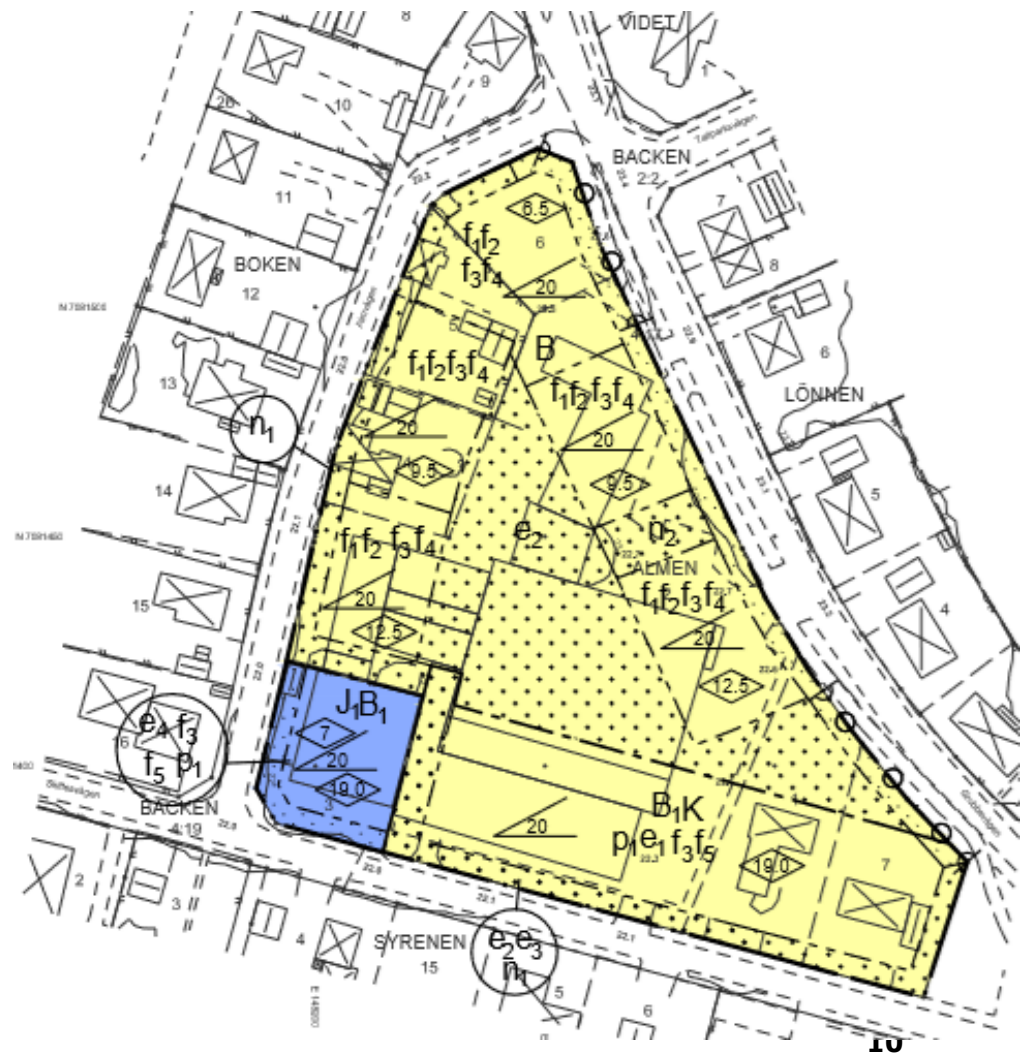

BESLUT
 Beslutet gäller för planens innehåll, utformning och utvärdering.

Översikt
 Översikt över planens innehåll, utformning och utvärdering.

Översikt
 Översikt över planens innehåll, utformning och utvärdering.

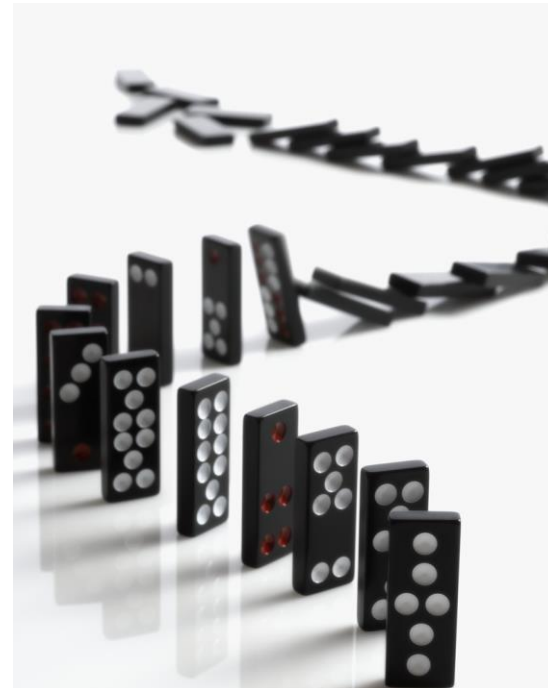
Översikt
 Översikt över planens innehåll, utformning och utvärdering.

Planläggningsprocessen

Kan se ganska olika ut från fall till fall men ofta innefattas:

- ✓ Förslag/skiss
- ✓ **Samråd**
- ✓ Utarbetande av plan
- ✓ **Kungörelse/granskning**
- ✓ Fastställande
- ✓ (ev. överklaganden)
- ✓ Laga kraft
- ✓ Genomförande

Delaktighetstrappan

- Sherry Arnstein
- "Ladder of Citizen Participation" (1969)
- Förenklade varianter av Boverket och SKR (Sveriges kommuner och regioner)
- Medborgardialog på olika nivåer; steg 2-4 i figuren till höger

Planering i vår närhet engagerar

- Förtätning; nya bostäder i stadsdelen
 - Lokalisering av skolor och förskolor
 - Placering och utformning av hållplatser
 - Trygg väg till och från skolan
 - Skolskogar; natur nära förskolor och skolor
 - Klimatförändringar; t ex översvämningsrisker
-
- Hur kan man ta del av information och engagera sig i planeringsärenden?

Delaktighet och dialog i planering

- FNs barnkonvention i svensk lagstiftning från 2020 => Barnperspektiv i planering
- Barn och ungdomar påverkas av fysisk planering
- Ökat intresse bland planerare att engagera barn och unga i planeringen
- Ta del av deras erfarenheter och synpunkter
- Få engagerande medborgare
- Skolan kan ha en roll
- Se t ex Boverkets hemsida

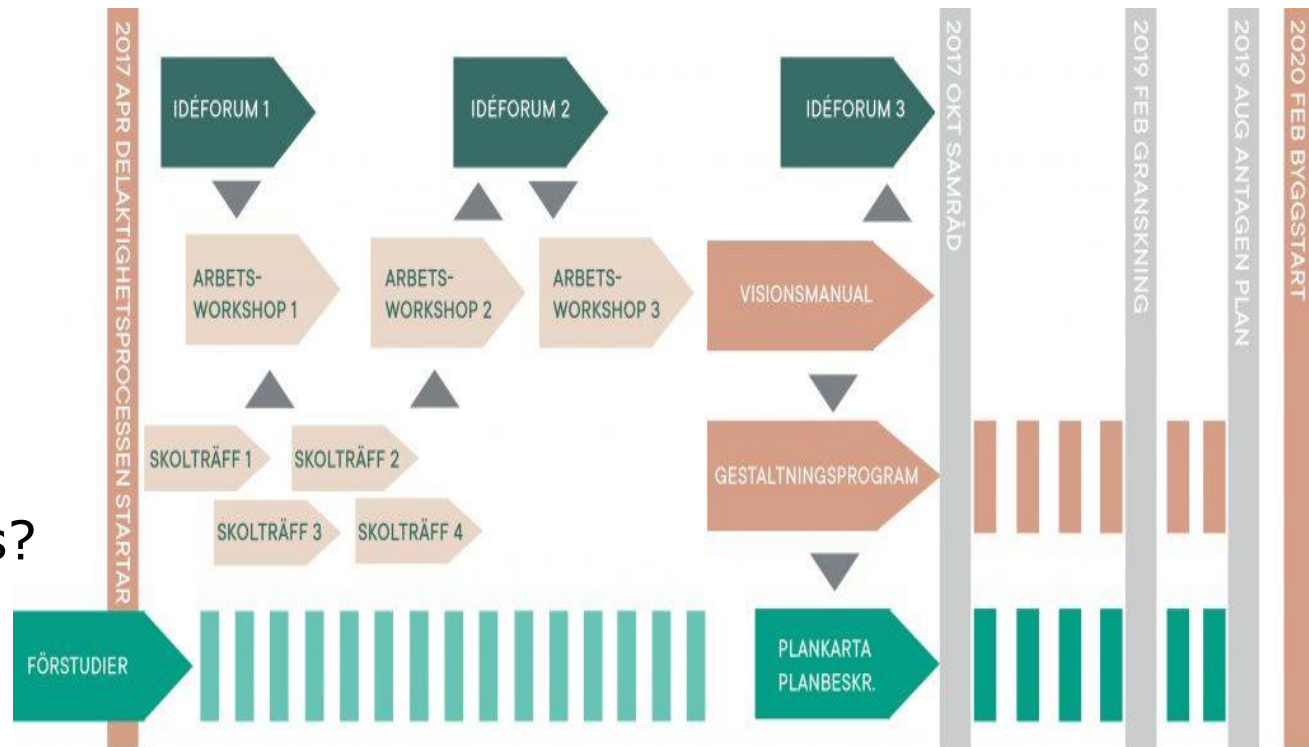
Årstidernas park och Frizon (2015/6)

- Ett parkstråk längs älven för alla åldrar
- Projektet Frizon
- Jämställdhet
- Mötesplats
- Unga tjejer
- Skola, fritidsgård och fältgrupp

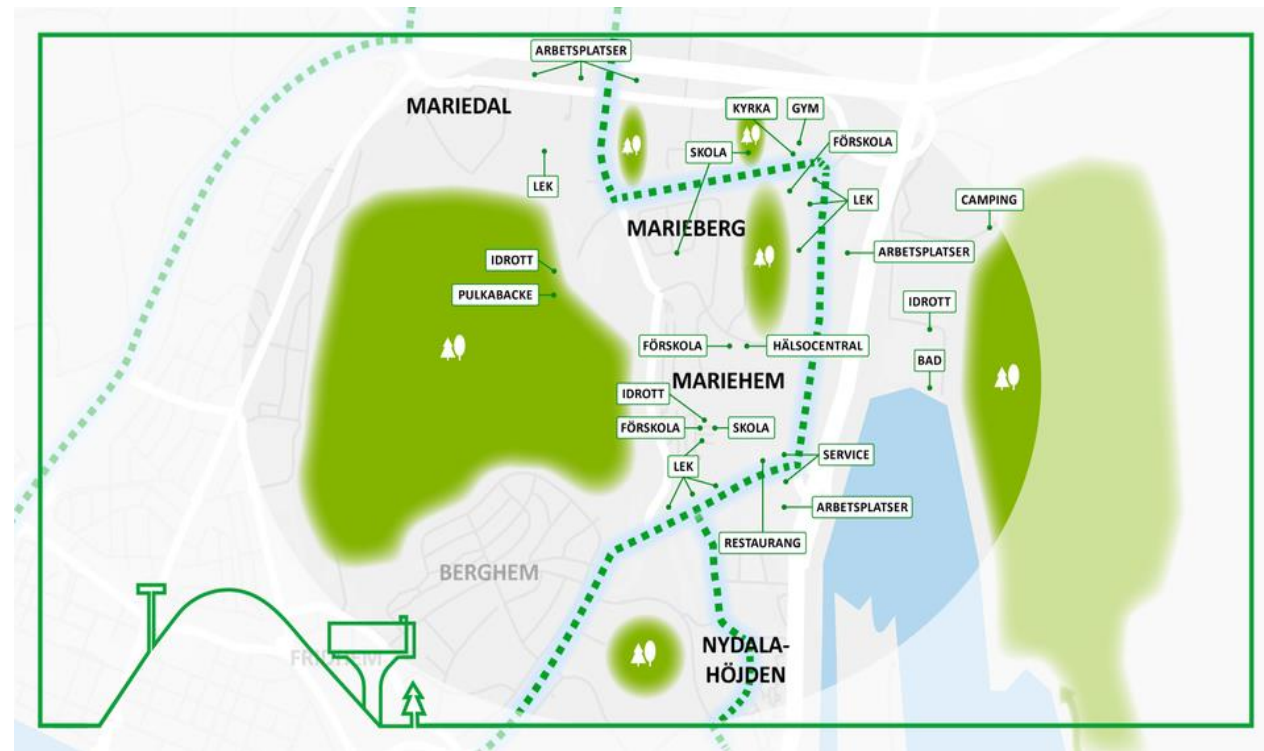
Tomtebogård – ny stadsdel i Umeå

- Umeå kommun & Bonava
- Sjöfruskolan åk 9
- 4 skolträffar
- Upplevelse av platsen?
- Vad kan förbättras?
- Minecraft

Stadsdelsanalyser och -dialoger

- Kartläggning
- Demografi
- Funktioner/service
- (o)trygga platser
- Dialogcykel
- Webb-kartor
- Bl a elever vid Dragonskolan har bidragit och intervjuat andra unga

Ungas synpunkter (ex Mariehem)

- **Bra platser:** Unga i Marieområdet trivs vid Bräntberget, fotbollsplanen, lekplatsen nära Mariehemskolan
- **Dåliga platser:** Unga i Marieområdet trivs inte i Mariehems centrum på kvällen. Det är dålig belysning vid träddungar i området och i småskogarna vid Mariehemskolan vilket gör att det känns otryggt. Det är även dålig belysning på vägen till Nydalasjön från Nydalahöjd
- **Önskemål för framtiden:** Unga i Marieområdet vill att alla ska känna sig hemma och välkomna genom att behålla naturområde, skapa mer grönska och fler parker. På Mariehem vill man ha fler hyresrätter som unga kan flytta till då det ligger nära universitetet. Unga vill även ha fler områden med olika aktiviteter och fler mötesplatser. I Nydalahöjd vill man även att bussen ska gå oftare på kvällen

Diskussion

- Hur kan undervisningen ta upp samhällsplanering?
Hur kan det synliggöra "hållbar utveckling"?
- Exempel på hur man tagit upp planeringsfrågor i undervisningen?
- Vilken roll kan skolan ha? Vilka möjligheter och utmaningar kan finnas i det?
- Jag tar tacksamt emot kommentarer, exempel mm.
[Örjan Pettersson: orjan.pettersson@umu.se](mailto:orjan.pettersson@umu.se)